

Романюк Ірина

к.е.н., науковий співробітник

ДУ «Інститут економіки та прогнозування

Національної академії наук України»

м. Київ

СТИМУЛЮВАННЯ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІЇ РЕЖИМУ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄС

В рамках Угоди про асоціацію між ЄС та Україною європейська сторона отримала фактично симетричний доступ товарів ЄС на український ринок починаючи з січня 2016 р. [1]. При цьому для українських харчопереробних підприємств виникає ризик втрати частини внутрішнього ринку через низьку конкурентоспроможність своєї продукції порівняно з аналогічною європейського походження. За прогнозними експертними оцінками імпорт європейських товарів в Україну зростатиме поступово, максимальний ефект буде досягнутий приблизно через 7 років, що пов'язано з довшим терміном лібералізації тарифних ставок українських ввізних мит. Найбільший потенціал очікується для морських продуктів, м'ясних продуктів, цукру, рослинних олій та жирів [2].

Слід зазначити, що в умовах імплементації положень Угоди про асоціацію між ЄС та Україною важливим стимулюючим чинником імпортозаміщення для вітчизняних підприємств харчової промисловості є гармонізація законодавства України із законодавством ЄС у сфері безпечності та якості харчових продуктів. Так, Закон України №1602–VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів», який набрав чинності з 20 вересня 2015 р., передбачає поступовий перехід в Україні на модель європейської системи безпечності та якості харчових продуктів, яка побудована на принципі «від лану до столу», а також на процедурах НАССР. Положення даного Закону суттєво зменшують кількість адміністративних процедур, державного контролю та скасовують дозвільні процедури, яких не існує в ЄС. Встановлюються деталізовані вимоги до процедур державного контролю харчових продуктів на ринку України та імпортової продукції відповідно до європейської практики.

Також вагомими чинниками імпортозаміщення в харчовій промисловості України, на нашу думку, є:

1. Модернізація та реконструкція, розширення діючих і будівництво нових виробничих потужностей у відповідності до вимог і нормативів ЄС щодо виробництва безпечної і якісної продукції. Статистичні дані свідчать, що більше 40% основних засобів галузі мають період функціонування 20 і більше років, що негативно відображається на ефективності виробництва підприємств. Такий стан значною мірою обумовлений недостатнім рівнем забезпеченості окремими видами потужностей по переробці сільськогосподарської продукції та високим (40–55%) рівнем їх зносу, незначною глибиною переробки сировини, віддаленістю об'єктів переробної промисловості від джерел постачання сільськогосподарської сировини, відсутністю виробництва переважної частини технологічного обладнання. Так, за експертними оцінками в умовах імплементації положень про ЗВТ з ЄС для модернізації харчопереробних підприємств

України, які б могли конкурувати з європейськими підприємствами за рівнем якості виробленої продукції на рівних умовах, за експертними оцінками потрібно до 10 млрд. дол. США.

2. Ефективне використання ресурсів на підприємствах харчової промисловості, що передбачає забезпечення реалізації енергоефективних заходів на харчових підприємствах (перехід на альтернативні види палива, заміна обладнання на більш енергоефективне), переробку відходів, забезпечення глибинної переробки сировини при випуску продукції тощо.

3. Розвиток галузевої науки та наукове забезпечення харчової промисловості, що є беззаперечною й стратегічно важливою в умовах розв'язання завдань щодо подолання кризових явищ в галузі та досягнення сталого економічного зростання [3, с. 85].

Сприяння інноваційному розвитку харчової промисловості, розвитку високотехнологічних, інноваційних, інвестиційно–привабливих напрямів харчопереробного виробництва, що передбачає інтеграцію традиційних технологій з сучасними біотехнологіями і нанотехнологіями; впровадження новітніх технологій виробництва харчових продуктів не лише комерційно вигідних, а й екологічних і економічно доступних для малозабезпечених верст населення, впровадження інформаційних ІТ–технологій для комп'ютеризованого керування замкненими технологічними циклами, планування та моніторингу використання ресурсів харчової промисловості.

Стимулювання розвитку перспективних секторів харчової промисловості через запровадження спеціальних податкових режимів і забезпечення пільгових умов доступу до виробничої інфраструктури в межах індустріальних парків, регіональних і виробничих кластерів, технологічних платформ тощо, що сприятиме створенню в Україні належних умов для розвитку бізнесу, конкурентними з умовами в інших країнах (система оподаткування, пільгові умови оренди земельних ділянок, звільнення від сплати певних податкових платежів тощо). Світовий досвід свідчить, що це є не тільки ефективним інструментом впливу на розвиток промисловості, але й сприяє соціально–економічному розвитку і підвищенню конкурентоспроможності регіону, активізації інвестиційної діяльності, створенню нових робочих місць, розвитку сучасної виробничої і ринкової інфраструктури тощо.

Врахування світових тенденцій розвитку харчової промисловості і науки. Так головними глобальними трендами розвитку виробництва харчових продуктів є: виробництво екологічно–чистих харчових продуктів; виробництво органічної продукції та їжі швидкого приготування; впровадження новітніх технологій з застосуванням досягнень біотехнології, нанотехнології, заморожування і сушки та інших сучасних технологічних процесів; виробництво харчових продуктів з глибинним процесом переробки, що передбачає мінімальні або нульові відходи.

Отже, в умовах дії вільного режиму торгівлі України з ЄС для підприємств харчової промисловості важливо не тільки знайти свого споживача на європейському ринку, але й зберегти і закріпити свої позиції на внутрішньому продовольчому ринку. При цьому політика імпортозаміщення у харчовій індустрії має бути спрямована на розвиток власних виробничих потужностей, зниження витрат на виробництво продукції,

забезпечення високої її якості та стимулювання виробництва продукції з більшою часткою доданої вартості.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони. – КМУ [Електронний ресурс]. – Доступний з : <<http://www.kmu.gov.ua>>
2. Вплив створення поглибленої та всеохоплюючої ЗВТ між ЄС та Україною на торгівлю сільськогосподарськими товарами. – APD/PP01/2013 // Німецько–український агрополітичний діалог. – К., 2013. – 35 с.
3. Дейнеко, Л. В. Шляхи та перспективи оновлення потенціалу харчової промисловості України / Л. В. Дейнеко, Е. І. Шелудько // Збірник наукових праць «Економічний вісник університету», ДВНЗ Переяслав–Хмельницький ДПУ ім. Григорія Сковороди. – 2013. – Вип. 21(1). – С. 82–89.

Сава Андрій

к.е.н., с.н.с.

Тернопільська державна сільськогосподарська
дослідна станція ІКСГП НААН
м. Тернопіль

СИСТЕМНІСТЬ СОЦІАЛЬНО–ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Соціально–економічний розвиток сільських територій та підвищення рівня життя сільського населення є важливим державним завданням, від вирішення якого залежить збалансованість стратегічних цілей розвитку національної економіки: забезпечення продовольчої безпеки держави і конкурентоспроможності аграрної галузі, збереження сільських територій, людського капіталу та раціональне використання природних ресурсів.

Однак наслідки проведених аграрних реформ протягом останніх 25 років призвели до глибоких трансформаційних змін в аграрному секторі і негативних наслідків у розвитку сільських територій. Вони проявилися у значних диспропорціях між становленням ринкових бізнес–структур та функціонуванням соціальної сфери сільських територій.

А тому формування та реалізація подальших цілей аграрної політики держави має полягати, в першу чергу, у ліквідації цих диспропорцій та завершення реформ у напрямі системного соціально–економічного розвитку не тільки виробничої сфери, а й сільських територій загалом.

Виходячи філософського тлумачення поняття “система”, що з грецького (systema) означає складене з частин або з’єднання сукупних взаємозв’язаних елементів у цілісну структуру, соціально–економічний розвиток сільських територій необхідно розглядати в контексті вивчення таких дефініцій як «структура», «зв’язки», «елемент», «відношення», «підсистема» тощо.